

แนวทางการพัฒนาระบบประเมินผลการศึกษา วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Guidelines for Developing the Educational Assessment System for Buddhist
Studies at Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ปณณวัฒน์ งามแสง
Pannawat Ngamsaeng
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Email: pannawat.n@gmail.com

Received: March 14, 2022

Revised: May 13, 2022

Accepted: May 26, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาและพัฒนาระบบประเมินผลการศึกษา วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ เสนอแนวทางการพัฒนาระบบประเมินผลการศึกษา วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) ผู้บริหารวิชาการหรืออาจารย์เกี่ยวข้องรวมจำนวน 10 รูปหรือคน 2) นิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 ทั้ง 4 คณะ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีการศึกษา 2566 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 132 รูปหรือคน

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาระบบประเมินผลการศึกษา วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า 1) พัฒนาระบบประเมินผลอย่างต่อเนื่อง 2) ศึกษาวิจัยหาแนวทางการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ 3) จัดอบรมให้ความรู้แก่คณาจารย์เกี่ยวกับการประเมินผล 4) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการประเมินผล 5) ประเมินผลแบบองค์รวม ครอบคลุมความรู้ ทักษะ และส่งเสริมคุณธรรมให้นิสิตมีส่วนร่วม

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา; ผลการศึกษา; วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา

Abstract

This research aims to study and develop an evaluation system for Buddhist studies at Mahachulalongkornrajavidyalaya University. The objective of the research is to propose guidelines for the development of the evaluation system for Buddhist studies at Mahachulalongkornrajavidyalaya University. The sample group used in the research consists of 1) 10 academic administrators or relevant professors. 2) Second-year undergraduate students from all four faculties of Mahachulalongkornrajavidyalaya University for the academic year 2023, selected through purposive sampling, totaling 132 individuals.

The research findings revealed that

Guidelines for developing the evaluation system for Buddhist studies at Mahachulalongkornrajavidyalaya University found that: 1) the evaluation system should be continuously developed, 2) research should be conducted to find effective evaluation methods, 3) training should be provided to faculty members on evaluation, 4) information technology systems should be developed to support evaluation, and 5) a holistic evaluation covering knowledge, skills, and promoting ethics should be implemented with student participation.

Keywords: Development guidelines; Study results; Buddhist studies group subjects

บทนำ

การศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา รอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติ ตนเองผู้อื่น และสังคม เป็นผู้ใฝ่รู้ มีคุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรมทั้งของไทยและของประชาคมนานาชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตและดำรงตนอยู่ในสังคมเป็นอย่างดี วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา มุ่งสร้างความรู้ความเข้าใจและมีทักษะการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยมีการสอนทั้งทฤษฎีและหลักการปฏิบัติด้านพระพุทธศาสนา เสริมสร้างศักยภาพให้นิสิตทั้งพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ สามารถนำความรู้ด้านพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่แขนงต่าง ๆ และผู้เรียนต้องศึกษากลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา จำนวน 30 หน่วยกิต เป็นภาคบังคับ (โพยม จันทน์น้อย, 2560), การวัดและประเมินผลมีการใช้เครื่องมือวิธีการและเกณฑ์ในการประเมินที่แตกต่างกันทั้งที่เป็นการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเดียวกันการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย จึงขาดความเป็นเอกภาพซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพบัณฑิต อันเป็นผลผลิตร่วมกัน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แนวคิดในการพัฒนาระบบประเมินผลการศึกษา ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันโดยการผลิตตำราเรียนกลาง และระบบเกี่ยวกับการประเมินผลการศึกษา นับเป็นนโยบายที่สำคัญประการหนึ่งของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพราะเป็นเครื่องมือและกลไกสำคัญในการสร้างมาตรฐานทางวิชาการ และประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อนำไปสู่การเป็นเลิศทางวิชาการด้านการศึกษาพระพุทธศาสนา และสาขาวิชาอื่น ๆ การพัฒนาการศึกษามี

กระบวนการที่มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของระบบการศึกษาทั้งหลักสูตร การสอน สถานที่เรียน เทคโนโลยีการเรียนรู้ และนวัตกรรมที่สนับสนุนการเรียนรู้ การพัฒนานี้ไม่เพียงแต่เน้นที่การสอนและการเรียนอย่างเดียว แต่ยังครอบคลุมด้านนโยบายการบริหารจัดการ และการสร้างพื้นที่ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการสร้างความสอดคล้องกับความต้องการและโอกาสในสังคมและตลาดแรงงานในอนาคตได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืนระบบประเมินผลการศึกษา วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการวัดประสิทธิภาพทั้งการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์และการจัดสอบวัดผลการศึกษา (สมชาย รัตนทองคำ, 2556) ที่ได้มาตรฐานเป็นเอกภาพจากอาจารย์ประจำวิชาจากทุกส่วนจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และตรวจทานความถูกต้องของข้อสอบโดยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ของนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนในแต่ละปีการศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการให้ความสำคัญกับขั้นตอนการเตรียมการจัดสอบวัดผลการศึกษา และประเมินผล เพื่อให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนที่มาตรฐานระบบการศึกษาในปัจจุบันได้มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว และเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการยกระดับคุณภาพทรัพยากรของมนุษย์ในประเทศให้เป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ การศึกษาจึงจำเป็นต้องเป็นเพียงเครื่องมือในการพัฒนาเท่านั้นแต่การศึกษาเป็นทั้งตัวการพัฒนาและเป็นเครื่องมือพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้และความเข้าใจในการเรียนมากยิ่งขึ้นโดยการที่จะทราบถึงความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนเมื่อเรียนได้นั้นต้องมีการ การสอบวัดผลการศึกษา ซึ่งเป็นการที่น่าเชื่อถือกว่าแบบทดสอบหรือข้อสอบที่ผ่านการตรวจสอบมาตรฐานจากนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านแบบทดสอบให้ผู้สอบตอบ เพื่อเป็นคุณลักษณะ (attribute) ของผู้เรียนจากการตอบคำถามในแบบทดสอบตามเกณฑ์ที่กำหนด และนำข้อมูลจากการวัดผลจากการสอบมาวิเคราะห์เปรียบเทียบเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งเพื่อสรุปค่าออกมาให้ถูกต้องเที่ยงตรง มีความน่าเชื่อถือและตรงกับความเป็นจริง (ศุภลักษณ์ รุสรวอ, 2559)

ปัจจุบันที่สภาพสังคมและสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอนได้รับผลกระทบจากการพัฒนาของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วส่งผลให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนการสอนน้อยลงโดยให้ความสนทนากับสื่อทางโทรทัศน์หรือเรียนจากสื่อออนไลน์หน้าห้องเรียนมากกว่าอีกทั้งผู้เรียนขาดความตั้งใจ ใส่ใจ ขาดการเรียนรู้ในเนื้อหาที่ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนให้ ซึ่งเป็นปัญหาของผู้สอนที่จำเป็นต้องปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน ในบริบทของสังคมแห่งการเรียนรู้เทคโนโลยีหากผู้สอนไม่ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน นับจะเป็นการเพิ่มช่องว่างระหว่างผู้สอนและผู้เรียนให้เพิ่มมากขึ้น และความสามารถในการเรียนรู้ในห้องเรียนจะลดน้อยลงส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนลดลง “สื่อการสอนเป็นตัวกลางที่ครูใช้สำหรับนำเสนอเนื้อหา ความรู้ความคิดของผู้สอนไปให้กับผู้เรียนได้รับรู้โดยง่าย รวดเร็ว และถูกต้อง สื่อการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะสื่อการสอนสามารถเปลี่ยนเนื้อหาที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม ทำให้ประสาทสัมผัสการรับรู้ของผู้เรียนรับรู้ได้มาก และชัดเจนยิ่งขึ้น” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

ระบบประเมินผลการศึกษา วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา เป็นระบบประเมินการเรียนการสอนนำเอาหลักธรรมมาเป็นขั้นตอนการดำเนินการช่วยดำเนินการอย่างสะดวก รวดเร็ว ลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นในการสอน แล้วประการสำคัญ คือ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเจตคติไปในแนวทางที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ ระบบการสอนแต่ละระบบมีจุดเด่นและจุดเน้นที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ Kibler กล่าวว่า ระบบจะเน้นถึงจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอน ที่ต้องมีความครอบคลุมพฤติกรรมทางด้านสติปัญญา (Cognitive domain) ด้านเจตคติ (Affective domain) และด้านการปฏิบัติ (Psychomotor

domain) สอดคล้องกับ Dick & Carey (1996) และ Gagne (1985) กล่าวว่า ระบบเป็นรูปแบบที่เชื่อมโยงระดับชั้น เน้นที่ห้องเรียนกับระดับชั้นเน้นที่ระบบให้ต่อเนื่องกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Kemp (1977) กล่าวว่า ระบบเป็นรูปแบบที่เป็นอิสระไม่เป็นเส้นตรง และสอดคล้องกับ Gerlach & Ely (1980) กล่าวว่า ระบบจะเน้นไปที่การจัดชั้นเรียนเหมาะสำหรับนำมาตรวจสอบการวางแผนการสอน เพราะระบบได้แสดงให้เห็นระบบการเรียนการสอนทั้งหมดระบบในการจัดการเรียนสอนนั้นมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 จากการรวบรวมเอกสารและการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับระบบสามารถสรุปได้ว่าระบบการสอนประกอบไปด้วยการศึกษาแนวคิดและองค์ประกอบที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการสอน และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบการสอน เช่น จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการสอน ขั้นตอนและกิจกรรมการสอน การวัดและประเมินผล เป็นต้น เมื่อกำหนดองค์ประกอบของระบบการสอนที่ต้องการพัฒนาแล้ว ทำการตรวจสอบประสิทธิภาพของระบบการสอนเพื่อยืนยันว่าแผนการจัดองค์ประกอบต่างๆ ที่ได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบมีคุณภาพและประสิทธิภาพจึงสามารถนำไปทดสอบทดลองใช้ในห้องเรียนตามระเบียบวิธีวิจัยที่เป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป และสามารถยืนยันได้ด้วยตัวเลข นอกจากนี้ยังสามารถใช้การตรวจสอบเชิงประจักษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องได้และสามารถตรวจสอบประสิทธิภาพของระบบการสอนเป็นการหาข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อยืนยันว่า แผนการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบมีคุณภาพและประสิทธิภาพจริง (ทีศนา เขมมณี, 2551)

ปัญหาวิจัย

เสนอแนวทางการพัฒนาระบบประเมินผลการศึกษา วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาระบบประเมินผลการศึกษา วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “องค์ประกอบระบบประเมินผลการศึกษา วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ในครั้งนี้เป็นการวิจัยและการพัฒนา (Research and Development) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยทั้งหมด 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันของระบบประเมินผลการศึกษา วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาและประเมินประสิทธิภาพของระบบประเมินผลการศึกษา วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

1. วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ระบบประเมินผลการศึกษา วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาประเด็นเพื่อทำแบบสัมภาษณ์สภาพปัจจุบันของ ระบบประเมินผลการศึกษา วิชา กลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ กำหนดและผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้ระบบประเมินผลการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยทำการเลือกกลุ่มประชากรแบบเจาะจง จำนวน 10 รูปหรือ ได้แก่

1. ผู้บริหาร จำนวน 5 รูปหรือคน

2. นิสิต จำนวน 5 รูปหรือคน

1.2 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์สภาพปัจจุบันของระบบประเมินผลการศึกษา วิชา กลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยมีขั้นตอนการสัมภาษณ์ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาบริบทในพัฒนาและประเมินประสิทธิภาพของระบบประเมินผลการศึกษา วิชา กลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อกำหนดกรอบของแนวคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์

2. ประมวลความรู้ที่ได้จากการศึกษา กำหนดประเด็นคำถามเพื่อนำไปใช้ในการสัมภาษณ์ โดยทำหนังสือขอเชิญผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ด้านเนื้อหา ความชัดเจน ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ด้านเนื้อหา ความชัดเจน ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้

3. ผู้วิจัยทำเรื่องขอหนังสือขอเชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาและประเมินประสิทธิภาพของระบบประเมินผลการศึกษา วิชา กลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 5 รูป

4. ผู้วิจัยดำเนินการลงพื้นที่สัมภาษณ์ ตาม ประเด็นคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ

5. สร้างแบบสัมภาษณ์ ในแต่ละประเด็นคำถามจากเรื่องบันทึกเสียง และข้อมูลจากการที่ได้จดบันทึก

6. ทำการวิเคราะห์ผลจากการสัมภาษณ์ และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

2. การพัฒนาและประเมินประสิทธิภาพของระบบประเมินผลการศึกษา วิชา กลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการพัฒนาระบบ 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดปัญหา มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาประวัติความเป็นมาของระบบประเมินผลการศึกษา วิชา กลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2. ศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์สภาพปัญหาปัจจุบันเกี่ยวกับระบบประเมินผลการศึกษา วิชา กลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์จากการสัมภาษณ์สภาพปัจจุบันของระบบประเมินผลการศึกษา วิชา กลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2. วิเคราะห์การพัฒนาและประเมินประสิทธิภาพการระบบประเมินผลการศึกษา วิชา กลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยโปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS) เพื่อการวิจัยโดยใช้สถิติดังนี้

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ในการทดสอบสมมติฐานนั้น ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ในส่วนของการพิจารณาความพึงพอใจของ “ของระบบประเมินผลการศึกษา วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) เป็นค่าที่วัดความสัมพันธ์ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานเนื่องจากระดับของตัวแปรที่ใช้เป็นระดับอันดับและสามารถคำนวณได้ทั้งตัวแปรตามค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยทั่วไปนิยมใช้สัญลักษณ์ (r) แทนสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของกลุ่มการบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์ จะใช้ตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ -1 หรือ +1 แสดงถึง การมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง แต่หากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงถึงการมีสัมพันธ์กันในระดับน้อย หรือไม่มีเลย สำหรับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยทั่วไปอาจใช้เกณฑ์ดังนี้

ระดับการปฏิบัติ การแปลความหมาย

- 5 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติ มาก
- 3 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติ น้อย
- 1 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติ น้อยที่สุด

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยเกณฑ์ ดังนี้

- ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด
- ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มาก
- ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ปานกลาง
- ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง น้อย
- ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างศึกษาและพรรณนาปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และอธิบายถึง “ของระบบประเมินผลการศึกษา วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การทดสอบสมมติฐานในการวิจัยใช้สถิติสหสัมพันธ์ (Correlation) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation) เพื่อบอกทิศทางและขนาดความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารวิชาการหรืออาจารย์เกี่ยวข้องจำนวน 10 รูป และนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 200 รูปหรือคน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 132 รูปหรือคน เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970)
3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหาร 5 รูป อาจารย์ผู้สอนวิชากลุ่มพระพุทธศาสนา จำนวน 5 รูป/คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น 10 รูปหรือคน โดยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection)
4. สันทนากลุ่ม Focus Group ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 10 รูปหรือคน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผ่านการทดสอบ ประสิทธิภาพ และผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วยเครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) โดยมีการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

1) ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือการวิจัยจากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นแบบสัมภาษณ์

2) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยใช้การหาค่าความเที่ยงตรงหรือค่าความ สอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (IOC : Index of item objective congruence) โดยกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามรายข้อและทั้งฉบับที่ 30 ชุด จึงจะถือว่าเป็นเครื่องมือที่มี คุณภาพ สามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย จำนวน 5 ท่าน ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการงานวิจัยจำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา จำนวน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านงานวิชาการและประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 2 ท่าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คุณูปนิพนธ์เรื่อง “ระบบประเมินผลการศึกษา วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” มีการดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบ ข้อมูลเกี่ยวกับการ องค์กรระบบ ประเมินผล การศึกษา วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา ทั้งเชิงคุณภาพ และ เชิงปริมาณ

2. ศึกษาจากงานวิจัยจัดการศึกษา ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ ประเมินความพึงพอใจ และใช้ ระบบประเมินผลการศึกษา เพื่อเก็บข้อมูล ความสนใจจริงถูกต้องมากที่สุด

3. เก็บข้อมูลที่ได้อีกจากการสัมภาษณ์แบบสอบถามแบบประเมินความพึงพอใจในการใช้ระบบ ประเมินผลการศึกษา วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สภาพปัจจุบันการในการใช้งานระบบประเมินผลการศึกษา วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ ของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ผู้บริหาร 5 รูปหรือคน นิสิต 5 รูปหรือคน ใน 6 ประเด็นคำถามในการ สัมภาษณ์และทำการสรุปผล

2. วิเคราะห์สภาพทั่วไปของระบบประเมินผลการศึกษา วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยการนำระบบที่พัฒนาแล้วมาในรูปแบบของการวิเคราะห์จากรูปภาพ

3. วิเคราะห์ระดับ ความพึงพอใจระบบ ประเมินผลการศึกษา วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามมาตรวัดของลิเคิร์ท (Likert Scale) โดยมีเกณฑ์การให้ คะแนน 5 ระดับ โดยใช้สถิติในการคำนวณแต่ละด้าน เป็นค่าร้อยละค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การหาค่าสถิติพื้นฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ใช้ค่าเฉลี่ย ของผลการเรียนรู้ โดยคำนวณจากสูตร ดังนี้

$$\begin{aligned} \bar{x} &= \frac{\sum x}{n} \\ \text{เมื่อกำหนดให้ } \bar{x} &= \text{ค่าเฉลี่ยเลขคณิต} \\ \sum x &= \text{ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด} \\ n &= \text{จำนวนนักเรียน} \end{aligned}$$

๓.๖.๒ การวิเคราะห์หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{S.D.} &= \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}} \\ \text{เมื่อกำหนดให้ } \text{S.D.} &= \text{ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน} \\ \sum x &= \text{ผลรวมของคะแนนทั้งหมด} \\ \sum x^2 &= \text{ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง} \\ n &= \text{จำนวนนิสิตในกลุ่มประชากรตัวอย่าง} \end{aligned}$$

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ระบบประเมินผลการศึกษากลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและภาพแผนที่เปลี่ยนแปลงไป การประเมินผลการศึกษา มีหลากหลายรูปแบบและแนวทางซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ ประเมินผลตามปริมาณ รวมถึงการสอบแบบปรนัย (Multiple-choice) การสอบแบบอัตนัย (Essay) และการทำแบบทดสอบต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้เห็นถึงประสิทธิภาพการเรียนรู้ในรูปแบบที่เป็นมาตรฐาน

การประเมินผลเชิงคุณภาพ เช่น การวิเคราะห์กรณีศึกษา (Case Study), การทำงานกลุ่ม (Group Project), และการประเมินจากการนำเสนอผลงาน (Presentation) เพื่อให้เห็นถึงความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหา การใช้เทคโนโลยีในการประเมินผล เช่น ระบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ (Learning Management System LMS) ซึ่งสามารถใช้เพื่อเก็บข้อมูลการทำงานของนักศึกษา การสอบออนไลน์ (Online Exam) และการให้ข้อเสนอแนะแบบทันที (Instant Feedback) การประเมินตามมาตรฐาน (Rubrics) การกำหนดเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนและตรงไปตรงมา เพื่อให้ให้นักศึกษาและอาจารย์เข้าใจถึงความคาดหวังและเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผล การประเมินผลการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เช่น การประเมินตามความก้าวหน้าของผู้เรียน (Formative Assessment) ซึ่งเน้นการให้ข้อเสนอแนะแก่นิสิตเพื่อนำไปปรับปรุงการเรียนรู้

การประเมินผลโดยการพิจารณาความพึงพอใจของนักศึกษา การสำรวจความพึงพอใจจากนิสิตเกี่ยวกับการเรียนการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวกในมหาวิทยาลัยการติดตามผลหลังการจบการศึกษา การสำรวจและติดตามผลสัมฤทธิ์ของบัณฑิตในตลาดแรงงานเพื่อประเมินความสำเร็จของการเรียนการสอน และการปรับปรุงหลักสูตร

อภิปรายผล

ผลการพัฒนารอบแนวคิดเกี่ยวกับ “ระบบประเมินผลการศึกษา วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” การพัฒนาระบบประเมินผลการศึกษา วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชานี้มีความแตกต่างจากวิชาอื่นๆ ที่เน้นทักษะทางปัญญาเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงการพัฒนาด้านจิตใจจริยธรรม และคุณธรรม ซึ่งเป็นแก่นสำคัญของพระพุทธศาสนา การมีกรอบแนวคิดที่ชัดเจนจะช่วยให้การประเมินผลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับเป้าหมายของการเรียนการสอนพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. บริบท (Context) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านระบบการสอน จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ การจัดกิจกรรมการสอนรอบด้าน เพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และตามจุดประสงค์ของระบบการสอนที่กำหนด ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 2) แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำรงชีพพอเพียง 3) หลักการและเหตุผลของระบบ 4) วัตถุประสงค์ของระบบ และ 5) ผู้ใช้ระบบ

2. ปัจจัยนำเข้า (Input) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านระบบการสอนจำเป็นต้องมีการกำหนดปัจจัยนำเข้าระบบสิ่งที่จะส่งผลให้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และตามวัตถุประสงค์ของระบบการสอนที่กำหนด จึงจำเป็นต้องมีการพิจารณาองค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ 1) สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาระบบ 2) หลักสูตรและเนื้อหา 3) วัตถุประสงค์ 4) ผู้สอน 5) ผู้เรียน 6) แหล่งเรียนรู้ 7) ระบบการสอน 8) กระบวนการ (Process) 9) กระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่นำไปสู่ความสำเร็จของการเรียนการสอนโดยใช้ระบบการสอน เพราะเป็นแบบแผนและแนวทางในการนำไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการเตรียมความพร้อม (Preparation) 2) ขั้นตอนเตรียมการสอน (Teaching Preparation) 3) ขั้นตอนการสอน (Teaching Step) และ 4) ขั้นตอนวัดผลประเมินผล (Evaluation process) 4. ผลย้อนกลับ (Feedback) คือ ส่วนที่สะท้อนประสิทธิภาพของระบบการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ได้จากการจัดการกิจกรรมการสอนในแต่ละขั้นตอนของผู้ใช้ระบบมาประเมิน ตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงให้ระบบ สามารถบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด เพื่อนำกลับไปปรับปรุงแก้ไขในส่วนต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับสอดคล้องกับแนวคิดของ Betalanffy กล่าวคือ แนวคิดที่ใช้ในการพัฒนาระบบการเรียนการสอนควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมและทฤษฎีปัญญานิยม โดยการนำมาเป็นพื้นฐานส่วนหนึ่งของการออกแบบระบบการเรียนการสอน โดยองค์ประกอบที่ใช้ในการพัฒนาระบบการสอน ได้แก่ ตัวรับเข้ากระบวนการ ตัวแสดงผล และข้อมูลย้อนกลับ

ข้อเสนอแนะ

1. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรมีการอบรมให้ความรู้คณาจารย์ผู้สอนและนิสิตจากผู้เชี่ยวชาญในด้านระบบประเมินผลการศึกษา ให้สามารถใช้งานระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. แนวทางการพัฒนาและประเมินประสิทธิภาพระบบประเมินผลการศึกษา การรายงานผลที่พัฒนาโมดูลเพิ่มขึ้นมาใหม่นั้นยังจะต้องมีการพัฒนาเพิ่มในส่วนของรูปแบบทั้งหน้าจอ และตัวอักษร สี ที่เป็นมาตรฐานและรายงานผลการสอบออกมาในหลายๆรูปแบบมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- พิศนา แคมมณี. (2551). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา. (2565). เรื่องรายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 212 ง ราชกิจจานุเบกษา 9 กันยายน 2565 ประกาศ ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2565.
- โพยม จันทร์น้อย. (2560). *การศึกษา 4.0*. ครูบ้านนอก.คอม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.kroobannok.com/81497> [5 เมษายน 2567].
- ศุภลักษณ์ จุฑาเรือ. (2559). การสร้างแบบทดสอบออนไลน์ (e-Testing). *Multimedia News*, 37(4). <https://muit.mahidol.ac.th/enews/multimedia/download/900011.pdf>.
- สมชาย รัตนทองคำ. (2556). *การวัดและประเมินผลทางการศึกษา*. เอกสารประกอบการสอน [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://ams.kku.ac.th/aalearn/resource/edoc/tech/56feb/13feb56.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- Dick, W., & Carey, L. (1966). *The Systematic Design of Instruction*. (4th ed.). New York: Harper Collins College Publishers.
- Gagne, R. M. (1985). *The conditions of learning and theory of instruction*. (4th ed.). New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Gerlach, V. B., & Ely, D. P. (1980). *Teaching and Media: A Systematic Approach*. (2nd ed.). Prentice Hall.
- Kemp, J. E. (1977). *Instructional Design: A Plan for Unit and Course Development*. Belmont, CA: Fearon-Pitman.
- Krejcie, R. & Morgan, D. 1970. Determining sample sizes for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.